

III. GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA TIN HỌC DÀNH CHO TRUNG HỌC CƠ SỞ – QUYỂN 1

1. Định hướng biên soạn

SGK Tin học dành cho THCS – Quyển 1 được biên soạn theo một số định hướng cụ thể sau:

a) Thể hiện đúng các nội dung, yêu cầu của chương trình đã được Bộ GD & ĐT phê duyệt là cung cấp cho HS những kiến thức, kỹ năng cơ bản, hiện đại, thiết thực và có hệ thống về tin học.

b) Đảm bảo tiếp cận trình độ giáo dục phổ thông của các nước tiên tiến trong khu vực và trên thế giới.

c) Hiện nay, HS THCS, ở mức độ khác nhau, đã quen thuộc với các khái niệm máy tính và tin học. Tại đa số các địa phương, HS đã có cơ hội sử dụng máy tính trong học tập và giải trí. Vì vậy nội dung SGK tập trung vào những kiến thức định hướng để từ đó HS có thể phát huy những yếu tố tích cực của các thành tựu công nghệ thông tin và tăng cường khả năng tự học.

d) Nội dung, cách trình bày và diễn đạt được chọn lọc để phù hợp với lứa tuổi, tâm sinh lý HS. Cụ thể, việc diễn đạt cần ngắn gọn, dễ hiểu thông qua mô tả, tăng cường hình ảnh minh họa trực quan.

e) Định hướng hỗ trợ tích cực việc đổi mới phương pháp dạy và học, tạo điều kiện để HS có thể phát huy tư duy sáng tạo, cũng như khả năng ứng dụng kiến thức đã học của HS.

f) Nội dung môn Tin học cấp THCS cần được xây dựng dưới hình thức tạo điều kiện để HS thực hành là chính, các nội dung lý thuyết chỉ là tối thiểu. Vì vậy cần xây dựng đủ các bài thực hành, một mặt để HS tiếp thu và rèn luyện những kỹ năng ban đầu để sử dụng máy tính và phần mềm, mặt khác thông qua thực hành để nắm vững hơn và ghi nhớ các nội dung lý thuyết. Tuy nhiên không quá lệ thuộc vào các phiên bản cụ thể của các phần mềm mà chủ yếu cung cấp cho HS tư duy hợp lí để phát huy khả năng tự học sử dụng phần mềm.

2. Cấu trúc và nội dung

Dưới đây là nội dung SGK Tin học dành cho THCS – quyển 1:

TIN HỌC DÀNH CHO THCS – QUYỂN 1

(35 tuần × 2 tiết/tuần = 70 tiết)

Chương I – Tin học và máy tính điện tử (10 tiết)

Bài 1. Thông tin và tin học

Bài 2. Thông tin và biểu diễn thông tin

Bài 3. Em có thể làm được những gì nhờ máy tính?

Bài 4. Máy tính và phần mềm máy tính

Bài thực hành 1. Làm quen với máy tính

Chương II – Phần mềm học tập (8 tiết)

Bài 5. Luyện tập chuột máy tính

Bài 6. Học gõ mười ngón

Bài 7. Quan sát Hệ Mặt Trời

Bài 8. Học toán với GeoGebra

Chương III – Hệ điều hành (14 tiết)

Bài 9. Vì sao cần có hệ điều hành?

Bài 10. Hệ điều hành làm những việc gì?

Bài 11. Tổ chức thông tin trong máy tính

Bài 12. Hệ điều hành Windows

Bài thực hành 2. Làm quen với Windows

Bài thực hành 3. Các thao tác với thư mục

Bài thực hành 4. Các thao tác với tệp tin

Chương IV – Soạn thảo văn bản (30 tiết)

Bài 13. Làm quen với soạn thảo văn bản

Bài 14. Soạn thảo văn bản đơn giản

Bài thực hành 5. Văn bản đầu tiên của em

- Bài 15. Chỉnh sửa văn bản
 Bài thực hành 6. Em tập chỉnh sửa văn bản
 Bài 16. Định dạng văn bản
 Bài 17. Định dạng đoạn văn bản
 Bài thực hành 7. Em tập trình bày văn bản
 Bài 18. Trình bày trang văn bản và in
 Bài 19. Thêm hình ảnh để minh họa
 Bài thực hành 8. Em “viết” báo tường
 Bài 20. Trình bày cô đọng bằng bảng
 Bài thực hành 9. Danh bạ riêng của em
 Bài thực hành tổng hợp. Du lịch ba miền
 Ôn tập và kiểm tra (8 tiết)

3. Phân bổ thời lượng

	Bài lý thuyết hoặc lý thuyết kết hợp thực hành	Bài thực hành	Tổng số tiết
<i>Chương I</i>	4	1	10
<i>Chương II</i>	0	4	8
<i>Chương III</i>	4	3	14
<i>Chương IV</i>	8	6	30
<i>Ôn tập và kiểm tra</i>	4	0	8
<i>Tổng cộng</i>	20	14	70

4. Một số giải thích

a) Nội dung của SGK Tin học dành cho THCS – Quyển 1 được xây dựng theo định hướng cung cấp *những kiến thức mở đầu về tin học một cách nhẹ nhàng, tự nhiên với thời lượng vừa phải*. Bên cạnh đó, sách cũng tập trung giới thiệu các kiến thức và kỹ năng để sử dụng các phần mềm thông dụng và hữu ích cho việc học tập của HS. Với đối tượng HS THCS, việc làm quen với máy tính và

tin học thông qua các phần mềm trò chơi và phần mềm học tập là thực sự cần thiết. Điều đó sẽ gây hứng thú học tập cho HS, phù hợp với tâm sinh lí lứa tuổi.

Nội dung SGK gồm các bài lí thuyết và bài thực hành. Phần *lý thuyết* cung cấp những kiến thức thiết yếu, mang tính cơ sở ban đầu của công nghệ thông tin. Phần *thực hành* dành để HS rèn luyện kỹ năng.

b) SGK được chia thành bốn chương, mỗi chương chia thành các bài. Nội dung của mỗi bài được biên soạn theo định hướng giảng dạy và thực hành *trọn vẹn trong 2 tiết*, kể cả trả lời câu hỏi và bài tập. Tuy nhiên nội dung của mỗi bài có thể nhiều, ít khác nhau, tùy theo đề tài. Vì vậy GV cần chủ động soạn giáo án và chuẩn bị nội dung giảng dạy cho phù hợp.

Cũng cần lưu ý, do mặt bằng kiến thức tin học giữa các vùng miền, các trường là rất khác nhau, tùy theo trình độ tiếp thu cụ thể của HS cũng như điều kiện trang thiết bị và cơ sở vật chất, GV nên chủ động điều tiết tốc độ giảng dạy các bài trong một chương.

Việc học tin học không thể tách rời thực hành, nhất là đối với HS THCS. Vì thế việc phân chia thành bài lí thuyết và bài thực hành như trên *chỉ là tương đối*. Cách giảng dạy tin học tốt nhất vẫn là trình bày lí thuyết một cách ngắn gọn và tạo điều kiện để HS có thể thực hành ngay trên máy tính (lý thuyết kết hợp thực hành). Cách giảng dạy này đặc biệt hiệu quả đối với nội dung của chương II và IV (phần mềm học tập và soạn thảo văn bản).

Nếu chỉ nhìn vào phân chia thời lượng cho từng mạch kiến thức và kỹ năng như trên có thể cho rằng nội dung kiến thức về soạn thảo văn bản là quá nhiều, không tương xứng với tỉ lệ chung. Tuy nhiên, nếu tính đến thực tế phân bố chương trình cho toàn cấp THCS, ta sẽ thấy nội dung soạn thảo văn bản chỉ được giảng dạy ở lớp đầu tiên. Quan điểm của các tác giả là cần cung cấp cho HS một số kiến thức và kỹ năng tối thiểu để các em có thể tạo ra các “sản phẩm” đơn giản nhất phục vụ học tập và sinh hoạt, chẳng hạn như tự mình soạn thảo thời khoá biểu, thời gian biểu hoặc những bài báo tường đơn giản, nhưng đủ sinh động. Điều này sẽ gây hứng thú học tập cho HS, các em sẽ thấy được lợi ích của những kiến thức học được.

c) Đôi với HS THCS, không nên và cũng không thể trình bày những định nghĩa chính xác mà chủ yếu chỉ nên đưa ra định nghĩa theo cách mô tả. Tuy nhiên, những nội dung quan trọng HS cần hiểu được nhấn mạnh bằng cách in màu khác trong SGK.

d) Các câu hỏi và bài tập ở cuối mỗi bài có mục đích cho HS ôn luyện các kiến thức, kỹ năng đã học; HS có thể thực hiện trên lớp dưới sự hướng dẫn của GV, tự kiểm tra hoặc trao đổi theo nhóm, cũng như tự thực hành trên máy tính. HS có thể tự mình trả lời được hầu hết các câu hỏi và bài tập này nếu nắm vững nội dung của bài. Tuỳ theo điều kiện, GV có thể chủ động ra thêm các câu hỏi, bài tập tương tự, phù hợp với trình độ HS.

e) Các bài thực hành nhằm cung cấp cho HS những kỹ năng cơ bản, qua đó hiểu sâu hơn các nội dung của bài học và rèn luyện kỹ năng sử dụng, giao tiếp với máy tính, kỹ năng sử dụng phần mềm. Tuỳ khả năng cụ thể, các trường cần tạo thêm điều kiện để có giờ thực hành đủ theo yêu cầu.

f) Việc học tin học đòi hỏi phải hiểu nghĩa một số thuật ngữ tiếng Anh. Trong SGK, một số thuật ngữ đã quốc tế hoá được để nguyên bằng tiếng Anh (vì dịch ra tiếng Việt có thể làm cho khó hiểu hơn, ví dụ Windows, Word,...). Các thuật ngữ trong các bảng chọn, trên các trang màn hình trong một số hình minh họa cũng để nguyên từ tiếng Anh, HS sẽ làm quen dần (không nhất thiết phải học thuộc ngay). Với một số thuật ngữ có từ tiếng Việt tương ứng và đã được sử dụng rộng rãi thì dùng tiếng Việt (đôi khi có chú giải thêm bằng tiếng Anh).

g) Mục *Tìm hiểu mở rộng* không phải là nội dung bắt buộc các HS phải học. Tuỳ theo trình độ của HS và điều kiện cụ thể, GV có thể hướng dẫn để HS tự tìm hiểu khám phá ngoài giờ học.